

(ו) זְכוֹר יָמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שָׁנוֹת
וְדוֹדֵר שֶׁאֵל אֲבִיךָ וַיִּזְדָּרֶךְ
וְזָנִיד וַיֹּאמְרוּ לָךְ:
וַיַּחְוֶי לָךְ, סִבָּךְ וַיִּמְרוּן
לָךְ.

רש"י א זכור ימות עולם. מה עשה
בראשונים שהכעיסו לפניו: בינו שנות דור ודור. דור אנוש
שהציף עליהם מי אוקינוס ודור המבול ששטפם. ד"א לא
נתתם לבבכם על שעבר בינו שנות דור ודור להכיר להבא
שיש בידו להטיב לכם ולהנחיל לכם ימות המשיח והעולם
הבא: שאל אביך. אלו הנביאים שנקראו אבות כמו שנאמר
באליהו אבי אבי רכב ישראל: זקניה. אלו החכמים: ויאמרו
לך. הראשונות:

(ח) בְּהִנָּחֵל עֲלִיוֹן גּוֹיִם
בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יֵצֵב
גְּבֻלַּת עַמִּים לְמִסְפָּר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:
בְּאֲחֻסָּנָא עֲלָא
עֲמָמִיא, בְּפָרְשׁוּתִיה
בְּנֵי אֲנָשָׁא; קִיִּים
תַּחֲוִמֵי עֲמָמִיא, לְמִנִּין
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רש"י א בהנחל עליון גוים. כשהנחיל הקב"ה למכעיסיו את
חלק נחלתם הציפם ושטפם: בהפרידו בני אדם. כשהפיץ
דור הפלגה היה בידו להעבירם מן העולם ולא עשה כן אלא
יצב גבולות עמים קימם ולא אבדם: למספר בני ישראל.
בשביל מספר בני ישראל שעתידין לצאת מבני שם ולמספר
שבעים נפש של בני ישראל שירדו למצרים הציב גבולות
עמים שבעים לשון:

(ט) כִּי חֵלֶק יְהוָה עִמּוֹ יַעֲקֹב
חֶבֶל נִחְלָתוֹ:
ט ארי חולקא די, עמיה:
יעקוב, עדב
אחסנתייה.

רש"י א כי חלק ה' עמו. למה כל זאת לפי שהיה חלקו כבוש
ביניהם ועתיד לצאת ומי הוא חלקו עמו ומי הוא עמו יעקב
חבל נחלתו והוא השלישי באבות המשולש בג' זכויות זכות
אבי אביו וזכות אביו וזכותו הרי ג' כחבל הזה שהוא עשוי
בג' גדילים. והוא ובניו היו לו לנחלה ולא ישמעאל בן
אברהם ולא עשו בנו של יצחק:

(י) יִמְצְאוּהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר
וּבְתַהוֹ יֵלֵל יִשְׁמֹן יִסְבְּכֻנְהוּ
יְבוֹנְנֻהוּ יִצְרְנֻהוּ כְּאִישׁוֹן
עֵינָיו:
י סופיק צרפיהון בארע
מדברא, ובית צהונא
אתר דלית מיא;
אשרינון סחור סחור
לשכינתייה, אליפנון
פתגמי אוריתייה
נטרנון, כבבת עיניהון.

רש"י א ימצאוהו בארץ מדבר.
אותם מצא לו נאמנים בארץ
מדבר שקבלו עליהם תורתו ומלכותו ועלו מה שלא עשו
ישמעאל ויושבי הר שעיר שנאמר וזרח משעיר למו הופיע
מהר פארן: ובתהו ילל ישמן. ארץ ציה ושממה מקום
יללת תנינים ובנות יענה אף שם נמשכו אחר האמונה ולא
אמרו למשה היאך נצא למדברות מקום ציה ושממה כענין
שנאמר לכתף אחרי במדבר: יסבכנהו. שם סבכם והקיפם
בעננים וסבכם בדגלים לארבע רוחות וסבבן בתחתית
ההר שכפאו עליהם כגיגית: יבוננהו. שם בתורה ובינה:
יצרנהו. מנחש שרף ועקרב ומן העובדי כוכבים: כאישון
עינו. הוא השחור שבעין שהמאור יוצא הימנו. ואונקלוס
תרגם ימצאוהו. יספיקהו כל צרכו במדבר כמו ומצא להם.
לא ימצא לנו ההר:

(יא) כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל-גּוֹזְלָיו
יֶרְחַף יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו יִקְחָהוּ
יִשְׂאָהוּ עַל-אַבְרָתוֹ:
יא כנשרא דמחיש
לקניה, על בנוהי
מתחפף; פריס גדפוהי
מקבילהון, מנטילהון
על תקוף אברוהי.

רש"י א כנשר יעיר קנו. נהגם
ברחמים ובחמלת עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו בכנפיו
בין אילן לאילן בין שוכה לחברתה כדי שיעורו בניו ויהא
בהן כח לקבלו: יעיר קנו. יעורר בניו: על גוזליו ירחף.
אינו מכביד עצמו עליהם אלא מחופף נוגע ואינו נוגע אף
הקב"ה שדי לא מצאנוהו שגיא כח כשבא לתן תורה לא
נגלה עליהם מרוח אחת אלא מד' רוחות שנאמר ה' מסיני
בא וזרח משעיר למו. הופיע מהר פארן. ואתה מרבבות
קדש. אלוה מתימן יבא זו רוח רביעית: יפרוש כנפיו יקחהו.
כשבא לטלן ממקום למקום אינו נוטלן ברגליו כשאר
עופות לפי ששאר עופות יראים מן הנשר שהוא מגביה
לעוף ופורח עליהם לפיכך נושאן ברגליו מפני הנשר אבל
הנשר אינו ירא אלא מן החץ לפיכך נושאן על כנפיו ואומר
מוטב שיכנס החץ בי ולא יכנס בבני אף הקב"ה ואשא
אתכם על כנפי נשרים כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום
על הים היו זורקים בהם חצים ואבני בליסטראות מיד ויסע
מלאך האלהים וגו' ויבא בין מחנה מצרים וגו' :

(יב) יְהוָה בָּרַד יִנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ
אֵל נֹכֵר:
יב יי, בלחודיהון עתיד
לאשריותהון בעלמא
דהוא עתיד לתדתא;

רש"י א ה' ברד. ה' ברד ובטח נהגם
במדבר: ואין עמו אל נכר. לא היה
כח באחד מכל אלהי העובדי כוכבים להראות כחו ולהלחם
עמם. ורבותינו דרשוהו על העתיד וכן תרגם אונקלוס ואני
אומר דברי תוכחה הם להעיד השמים והארץ ותהא השירה
להם לעד שסופן לבגוד ולא יזכרו הראשונות שעשה להם
ולא הנולדות שהוא עתיד לעשות להם לפיכך צריך לישוב
הדבר לכאן ולכאן וכל הענין מסב על זכור ימות עולם בינו
שנות דור ודור כן עשה להם וכן עתיד לעשות כל זה היה
להם לזכור: